Strateški projekt KRAS-CARSO, ki je sofinanciran in Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013, se je s prestopom v novo leto prevesil v zadnjo tretjino svojega izvajanja. Skozi leto izrabljamo priložnost, da sproti predstavljamo potek posameznih aktivnosti, na tem koraku pa želimo na splošno spregovoriti o poti, ki smo jo partnerji projekta minulo leto, v tesnem medsebojnem sodelovanju, skupaj prehodili.

Leto 2012 je predstavljalo ključni vozel strateške niti projekta, saj so sočasno aktivno potekale številne aktivnosti različnih delovnih sklopov projekta. Večkrat smo namreč omenili, da je projekt KRAS-CARSO vsebinsko zelo pester, na osnovi česar se izkazuje še toliko večja potreba po nadvse usklajenem in celovitem izvajanju ter spremljanju posameznih korakov. Le-ti se izvajajo iz naslova »koordinacija in upravljanje projekta«, v okviru česar smo že ob zagonu projekta imenovali različne delovne skupine, ki jih sestavljajo predstavniki vseh partnerjev projekta z vodilnim partnerjem – Občino Sežana na čelu.

Pod budnim očesom tesno vzpostavljenega partnerstva so v minulem letu tako potekale različne aktivnosti, zlasti aktivnosti skupne narave na temo upravljanja naravnih virov ter skupnega prostorskega načrtovanja. V ta namen so bili na osnovi postopka javnega naročanja izbrani zunanji izvajalci, ki so v sodelovanju s člani projekta KRAS-CARSO ter predstavniki ključnih strokovnih institucij, imenovanimi v Skupino narava in Skupino lokalni razvoj, izdelali ***Št udijo o Krasu***
ter
Študijo o prostorskem načrtovanju
na Krasu z vključujočo analizo obstoječega stanja na čezmejnem teritoriju Krasa.

Študija o Krasu (študija o okoljskih in naravnih značilnostih), je bila že nadgrajena z dokumentom ***Smernice za upravljanje naravnih območij na Krasu***, katerega namen je nuditi boljše poznavanje značilnosti teritorija ter potreb po zaščiti, obenem pa lastnikom zemljišč ponuditi možnost, da ravnajo na načine, ki so primerni glede na naravno in zgodovinsko vrednost območja. Dobljeni rezultati so bili s pridom uporabljeni pri pripravi osnutka
Celovitega strateškega načrta za prostorski razvoj Krasa
, ki predstavlja nadgradnjo analize obstoječega prostorsko-razvojnega načrtovanja na Krasu. Le-ta bo dokončno oblikovan do konca aprila letošnjega leta, pripravljene pa bodo tudi skupne smernice za prostorske izvedbene akte v občinah na Krasu. Priprava omenjenih dokumentov se namreč pojavlja kot odgovor na čedalje večjo potrebo po pridobitvi skupnih načinov in

instrumentov za čezmejno homogeno prostorsko načrtovanje, saj kraški prostor, zaradi svoje kompleksnosti in edinstvenosti, potrebuje smotrno upravljanje na osnovi temeljito izdelane celovite prostorske zasnove funkcionalno zaokroženega območja. Podpora temu se na slovenski strani izkazuje tudi preko nacionalne ravni, saj sta bili v ta namen ustanovljeni skupini, v okviru katerih sodelujejo različna resorna ministrstva. Da smo z vsebino dokumentov seznanili tudi širšo zainteresirano javnost ter z njene strani pridobili ključna mnenja, smo v juniju minulega leta organizirali delavnico z naslovom »Načrtujmo Kras v pravi smeri«.

Vzporedno s pripravo omenjenih dokumentov je aktivno potekala tudi aktivnost za izdelavo ***Študije izvedljivosti geoparka na Krasu***
, ki bo ponudila odgovore o preučenih možnostih ter načinih morebitne vzpostavitve čezmejnega geoparka na območju Krasa. V okviru omenjene aktivnosti je bil s pomočjo izbranih zunanjih izvajalcev na slovenski in italijanski strani Krasa že izdelan strokovni del študije, ki vključuje ovrednotenje zlasti geološke dediščine čezmejnega teritorija Krasa. Obenem je v drugi polovici leta, z namenom raziskave javnega mnenja, intenzivno potekala tudi izvedba participativnega dela študije, v okviru katerega so bili tako na slovenski kot italijanski strani Krasa izvedeni intervjuji s predstavniki politične ravni ter predstavniki drugih formalnih in neformalnih organizacij na Krasu. Na osnovi analize omenjenih intervjujev bodo v nadaljevanju pripravljeni vprašalniki za lokalno prebivalstvo ter organizirane bodo delavnice za različne deležnike z območja Krasa. V letošnjem letu bo pripravljen tudi ekonomski del študije, ki bo prikazal finančno konstrukcijo morebitnega geoparka na Krasu.

Poleg omenjenega je minulo leto predstavljalo zagon tudi za aktivnost namenjeno proučevanju možnosti ustanovitve Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje na Krasu z namenom stalne podpore čezmejnemu sodelovanju. Pod vodstvom Pokrajine Gorica, partnerja projekta je bil s pomočjo izbranega zunanjega izvajalca na italijanski strani Krasa ter podizvajalca na slovenski strani Krasa izdelan tudi dokument ***Smernice za varčevanje z energijo v javnih upravah na Krasu*** , to je operativnega instrumenta, ki bo občinam na Krasu omogočil sprejeti strategije za varčevanje z energijo in za podpiranje izrabe obnovljivih virov energije.

V drugi polovici minulega leta je aktivno potekala tudi aktivnost vezana na pripravo ***Načrta usklajenega upravljanja sprejemnih centrov na Krasu***
. S strani izbranega zunanjega izvajalca je bila izvedena analiza obstoječega stanja na področju turizma, v novembru in decembru pa so bile organizirane tudi delavnice za lokalne deležnike, katerih mnenje bo pomembno prispevalo k dokončnemu oblikovanju omenjenega načrta.

Ker projekt KRAS-CARSO predvideva tudi realizacijo različnih strukturnih pobud

(prestrukturirani ali novoustanovljeni informacijski, didaktični in drugi centri ter dostopne, tematske poti in kolesarske steze), katerih namen je ovrednotenje teritorija za trajnostno koriščenje narave, okoljske in kulturno-zgodovinske dediščine, je v lanskem letu pod roko posameznih partnerjev projekta aktivno potekala tudi njihova izvedba. Zaključeno investicijo so uradno odprli Občina Divača (pot od Regijskega parka Škocjanske jame (Betanja) – Gabrk), Občina Miren- Kostanjevica (dostopna pot in razgledna točka na Cerju) ter Občina Dolina (večnamenski center France Prešeren v Boljuncu). Ostali partnerji projekta morajo svoje infrastrukturne posege še zaključiti ali zgolj še uradno otvoriti, nekateri med njimi pa bodo z le-temi pričeli šele v letošnjem letu. Občina Sežana je z namenom izvedbe Živega muzeja Krasa na območju gropajske gmajne, v sodelovanju z zunanjimi izvajalci, v zadnji tretjini lanskega leta izdelala Programsko zasnovo ter pričela s pripravo potrebne projektne dokumentacije, na osnovi katere bo v letošnjem letu začela z dejansko izvedbo del.

Za uporabo poti na Krasu je bil v okviru projekta s strani Pokrajine Trst izdelan tudi integriran tehnološki sistem, temelječ na GPS tehnologiji, zaradi požarno ogroženih območij na Krasu pa je v zaključni fazi tudi zemljevid o ogroženosti pred gozdnimi požari. Le-ta je bil v lanskem letu pripravljen za italijanski del Krasa, na osnovi česar je bila z namenom predstavitve rezultatov organizirana tudi konferenca, v letošnjem letu pa bo aktivnost izvedena tudi za slovenski del Krasa.

Sočasno z naštetimi aktivnostmi je v začetku minulega leta aktivno potekala tudi izdelava komunikacijskega načrta ter celostne grafične podobe projekta, pri čemer je priprava slednje temeljila na načelu homogene prepoznavnosti teritorija Krasa ter načelu trajnosti, saj želimo, da bi slednja našla svoj prostor in čas tudi po zaključku projekta KRAS-CARSO.

Od tu lahko povzamemo, da se je strateški projekt KRAS-CARSO v letu 2012 znašel na vrhu svojega izvajanja, od koder se je potek posameznih aktivnosti prevesil v zadnjo tretjino proti zastavljenim ciljem, katerih skupni koncept je simbioza med ohranjanjem naravnih danosti, zaščito kulturne dediščine ter omogočanjem kakovostnega bivanja in življenja na Krasu.